

Halk Sağlığı Ana Bilim Dalı

Uzmanlık Tezi Özeti

Bornova Eğitim ve Araştırma Sağlık Grup Başkanlığı Bölgesindeki Sağlık Ocaklarında Çalışan Pratisyen Hekimlerin "Gerçek reçeteleme" ve "Olguya uygun reçeteleme" Davranışlarının Değerlendirilmesi

Hatice Şahin

Danışman: Feride Saçaklıoğlu

Hastaların klinik gereksinimlerine uygun, gereken dozda, uygun aralıklarla hasta ve toplum için maliyeti düşük ilaç kullanımı olarak tanımlanan rasyonel ilaç kullanımı dünya nüfusunun üçte ikisini oluşturan gelişmekte olan ülkeler için ayrı bir öneme sahiptir. Rasyonel ilaç kullanımını etkileyen pek çok önemli faktör vardır. Bunlardan biride hekimlerinin reçeteleme davranışlarıdır. Hekimlerin rasyonel olmayan veya uygunsuz reçeteleme davranışı hem verilen sağlık hizmetinin kalitesi hem de maliyetler açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle 1970'li yılların başından itibaren özellikle Avrupa ülkelerinde hekimlerin reçeteleme davranışlarının incelenmesine ilişkin araştırmalar yapılmaya başlanmıştır. Hekimlerin reçeteleme davranışlarını etkileyen faktörlerin saptanması, faktörler arasındaki iç ilişkilerin incelenmesi ve uygunsuz reçeteleme davranışına neden olan faktörlere yönelik girişimlerin uygulanması söz konusu araştırmaların kapsamını oluşturmaktadır. Hekimlerin reçeteleme davranışlarının değerlendirilmesi aynı zamanda temel ve sürekli tıp eğitiminde yaşanan eksiklikler ve sorunlar konusunda da bilgi vermektedir. Türkiye'de hekimlerin reçeteleme davranışlarının incelenmesine yönelik araştırmalar bulunmaktadır. Yani Türkiye'deki hekimlerin reçeteleme davranışlarının nasıl olduğu konusunda hiçbir veri yoktur. Veri noksanlığı rasyonel ilaç kullanımına ilişkin uygulamaların sağlam bir temelden yoksun olmasına neden olmaktadır. Bu araştırmanın kısa dönemdeki amacı Bornova Eğitim Araştırma Sağlık Grup Başkanlığı Bölgesindeki sağlık ocaklarının Kızılay Sağlık Ocağı'nda çalışan pratisyen hekimlerin gerçek reçeteleme davranışlarının Dünya Sağlık Örgütü reçeteleme kriterleri ile değerlendirilmesi ve diğer 14 sağlık ocağında çalışan pratisyen hekimlerin kendilerine yazılı olarak verilen olgulara uygun reçeteleme davranışının değerlendirilmesidir. Uzun dönemdeki amacı pratisyen hekimlerin saptanan gerçek ve olgulara uygun reçeteleme davranışlarına yönelik mezuniyet öncesi ve sonrası eğitim programlarına, ilaçlar hakkındaki doğru ve tarafsız bilginin elde edilmesine ilişkin önerilerde bulunmak ve üniversiteler ve meslek örgütünün reçeteleme davranışına ilişkin olarak geliştirecekleri girişimlere ışık tutmaktır. Kesitsel tanımlayıcı tipte olan bu araştırmada Bornova Sağlık Grup Başkanlığına bağlı sağlık ocaklarında çalışan pratisyen hekimlerin tamamı örneklem grubu olarak tanımlanmıştır. Araştırmada iki yöntem kullanılmıştır. Birinci bölümde hekimler gözlenmiş ve gerçek hastaları muayene ederek yazdıkları reçeteler toplanmış ve DSÖ'nün reçeteleme kriterleri ile değerlendirilmiştir. İkinci bölümde ise bir uzman görüşü ile standart tedavileri saptanan yazılı olgular hekimlere sunulmuş ve bu olgular için tedavi yazmaları istenmiştir. Birinci bölümün değerlendirilmesi sonucunda hekimlerin reçete başına düşen ortalama ilaç sayısı 2.73, ortalama antibiyotik içeren reçete oranı % 57.75, ortalama parenteral ilaç içeren reçete oranı %3.77, ortalama vitamin içeren reçete oranı % 38.85, ortalama analjezik içeren reçete oranı % 59.15 ve ortalama demir preparatı içeren reçete oranı % 2.92 olarak saptanmıştır. Burada göze çarpan önemli nokta, antibiyotik içeren reçete oranını ideal olarak % 20 olmasına karşın bu çalışmada ortalamanın ideal değerinin çok üzerinde olmasıdır. Aynı şekilde analjezik ve vitamin konusunda da bu oran oldukça yüksektir. Antibiyotik, analjezik ve vitamin birlikteliğinin % 50 üzerinde olduğu görülmektedir. Araştırmanın ikinci bölümünde hazırlanan standart olgulara uygun reçeteleme davranışı değerlendirilmiş ve hekimlerin % 60.9'u 75 ve üzerinde puan alarak başarılı oldukları saptanmıştır. Başarılı olan hekimlerin başarı puan ortalaması 86.31±12.59'dur (en az: 75, en fazla: 100) standart olgu tedavisi dışında yazılan ilaçların oranı olgulara bağlı olarak % 54 ile % 92 arasında değişmektedir. Tedavi dışında yazılan ilaçların % 84.3'ünü analjezik ve antiinflamatuvar ilaçlar oluşturmaktadır. Hekimler dört olgu için temel eğitime, deneyimlere, meslektaşların önerilerine dayanarak daha bilimsel temelli nedenler belirtirken, semptomatik tedavi, uygun görme, başka bir tedavi bilmeme gibi emin olmadan reçete yazma ve her olasılığa karşı reçete yazma davranışı (% 24-72) sergilemektedir. Sonuç olarak hekimlerin hem gerçek reçeteleme hem de olguya uygun reçeteleme de uygun olmayan davranış gösterdikleri izlenmektedir. Hekimlerin bu reçeteleme davranışını önlemek ve iyileştirmek için temel eğitim ve daha sonrasında sürekli eğitim programlarına gereksinim vardır. İlacın üretiminden tüketimine kadar olan uzun sürecin yalnızca küçük bir bölümüne değinen bu araştırma Türkiye'de bu veya ilgili alanlarda yapılacak olan araştırmalara bir giriş olarak değerlendirilebilir. Halk sağlığı bakımından yeni bir alan olan hekimlerin reçeteleme davranışları, ulusal ilaç politikalarının oluşturulmasında çok önemli bir yere sahiptir. Son yıllarda halk sağlığı alanlarının ilgi alanlarının değiştiği göz önünde bulundurulursa ulusal ilaç politikalarının oluşturulması ve geliştirilmesindeki sorumlulukları daha açık bir biçimde görülecektir.

Son güncelleme: 08/08/2018 14:44:27

[[Ana sayfa](#)] [[Duyurular](#)] [[Seminer](#)] [[Kitap tanıtımı](#)] [[Kadro](#)] [[Tarihçe](#)] [[Tezler](#)] [[Mezuniyet öncesi](#)] [[Mezuniyet sonrası](#)] [[Laboratuvar](#)] [[İnternet bağlantıları](#)]